Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti 2019

TASA-ARVO, SIVISTYS JA YMPÄRISTÖ

vasemmisto

Talouden tilannekatsaus

- Olemme korkeasuhdanteessa
- Talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyyskin vähenee – pitkäaikaistyöttömyys ja syrjäytyneisyys ongelmia
- Ensi vuonna suhdannehuippu ohi, mutta kehitys yhä myönteistä – kuinka kauan?
- Seuraava finanssikriisi jo oven takana?
- Valtion budjetti edelleen alijäämäinen miljardileikkauksista huolimatta
- Taustalla valtavat veronkevennykset (ja kiky)
- ”Rakenneuudistukset” koskeneet ainoastaan tulonjakoa – oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän vauhdittaminen seuraavan hallituksen vastuulla

Eriarvoisuus kasvaa

- Näkyy koulutuksessa, terveydessä, mahdollisuuksissa, elinpiireissä, tuloissa, varallisuudessa
- Hyvä- ja huono-osaisuus siirtyy sukupolvesta toiseen: hyvinvointivaltiolle ominainen sosiaalinen liikkuvuus ei toimi
- Varallisuuserot ovat suuremmat kuin vuosikymmeniin
- Myös tuloerot jälleen kasvussa?
- Sipilän hallituksen politiikka on lisännyt eriarvoisuutta ja suomalaisten jakautuneisuutta

Tuloerot kasvussa? Ääripäät erkanevat

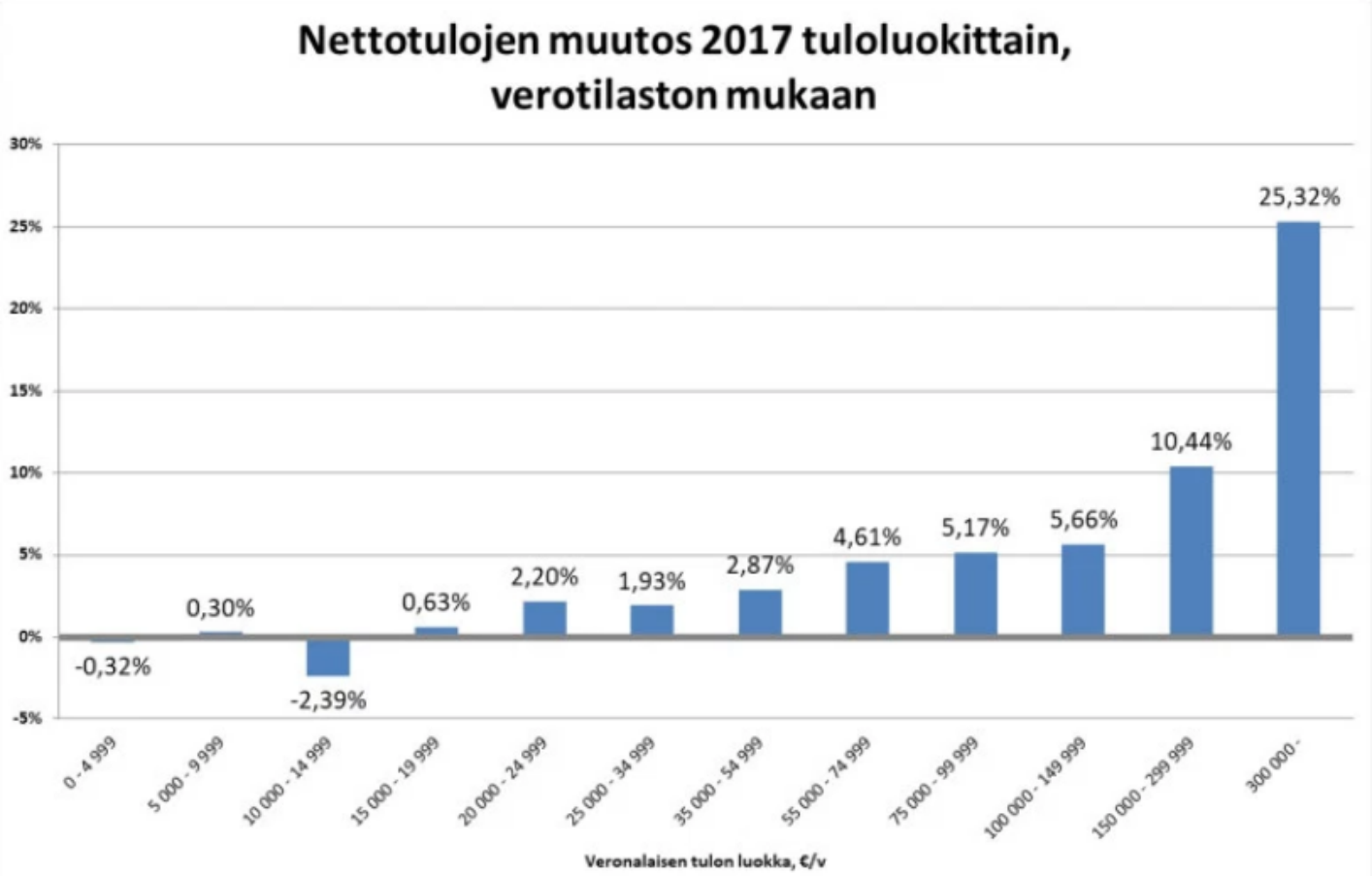

vasemmisto

Varallisuuserot suurimmat vuosikymmeniin

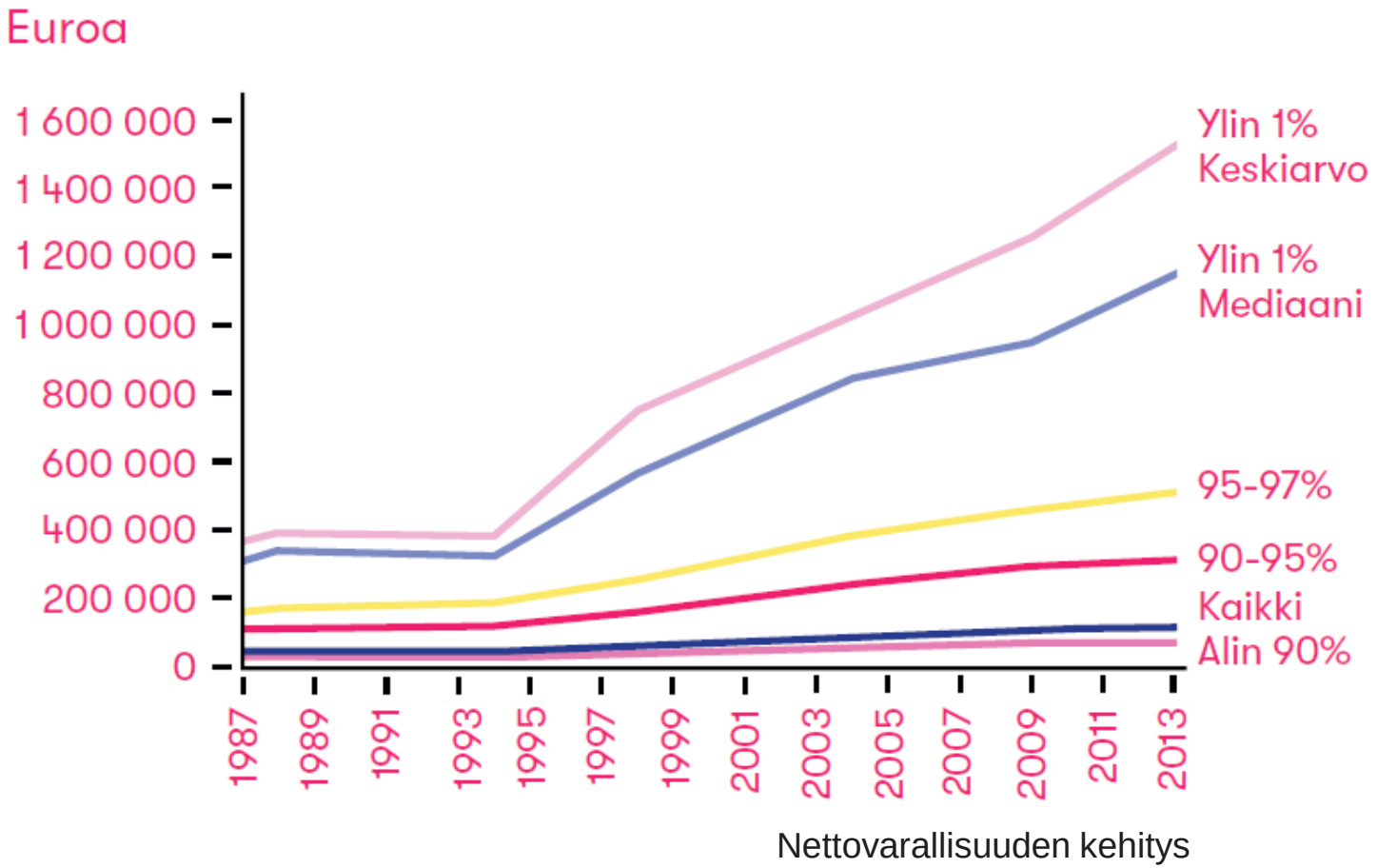

Nettovarallisuuden kehitys

vasemmisto

Vasemmiston vaihtoehto

- Lisää hyvinvointia ja tasa-arvoa
- Vauhtia ekologiseen rakennemuutokseen
- Panostetaan osaamiseen
- Työelämä paremmaksi
- Oikeudenmukainen ja kestävä verotus

vasemmisto

Vaihtoehtomme lisää tasa-arvoa

- Tuloeroja kuvaava ginikerroin pienenee 0,9 prosenttiyksikköä
- Köyhyysaste (60 % mediaanitulosta) pienenee 1 prosenttiyksiköllä: 58 000 ihmistä nousee köyhyysrajan yläpuolelle
- Naisten käytettävissä olevat tulot kasvavat keskimäärin 1 prosentin ja miesten käytettävissä olevat tulot pienenevät keskimäärin 0,2 prosenttia. Myös miesten tulot paranevat seitsemässä ensimmäisessä tulokymmenyksessä.
- Vaikutukset arvioitu suhteessa hallituksen budjettiesitykseen.

vasemmisto

Enemmistö suomalaisista hyötyy

Käteen jäävät kuukausitulot suhteessa hallituksen esitykseen:

- Korkeakouluopiskelija: +117 e
- Työmarkkinatukea saava yksinhuoltaja: +53 e
- Pienituloinen palkansaajaperhe: +235 e
- Keskituloinen palkansaajaperhe: +31 e
- Suurituloinen palkansaaja (6 000 €/kk): +2 e
- Keskimääräisen työeläkkeen saaja: +34 e

vasemmisto

Vasemmistoliiton vaihtoehto parantaa suomalaisten ylivoimaisen enemmistön toimeentuloa.

Vasemmiston vaihtoehtobudjetin vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin eri tulokymmenyksissä:

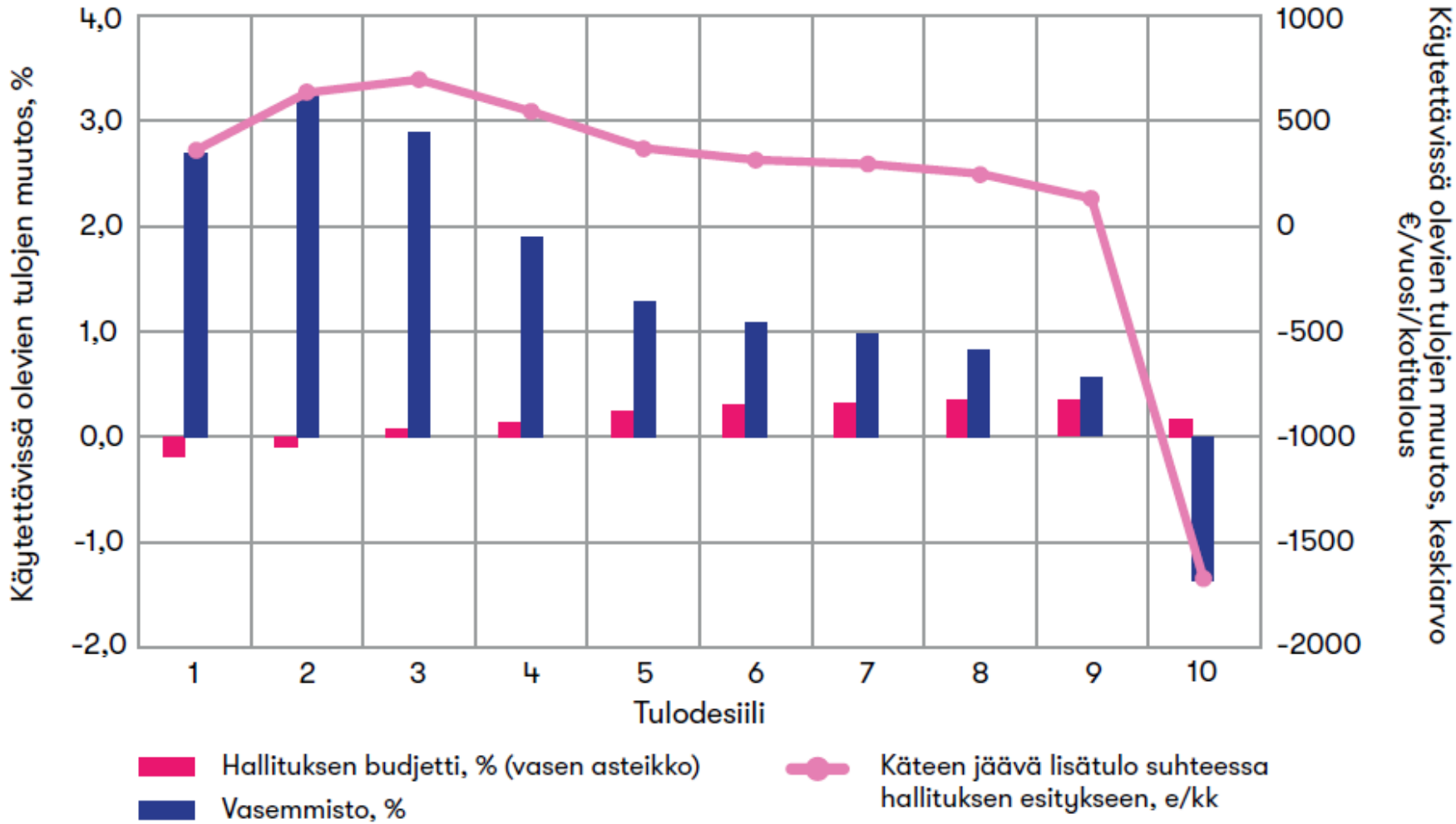

vasemmisto

Hyvinvointi ja yhdenvertaisuus

- Perusturvaa heikentäneet indeksileikkaukset ja -jäädytykset perutaan ja etuuksia korotetaan
- Huomattavaa korotus esimerkiksi työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan, kansan- ja takuueläkkeeseen, sairauspäivärahoihin sekä vammaistukeen (389 miljoonaa euroa)
- Kansaneläkettä ja takuueläkettä nostetaan 50 eurolla kuussa (350 m kansaneläkeindeksin korotuksen lisäksi)
- Ansiosidonnaisen päivärahan heikennykset perutaan (30 m)
- Julkisen sektorin lomarahat palautetaan (150 m)
- Opintotuen heikennykset perutaan ja opintorahaa nostetaan 94 eurolla kuukaudessa (76 m)

Hyvinvointi ja yhdenvertaisuus

- Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosa nostetaan 300 sadasta 500 euroon kuussa (145 m)
- Asumistukea korotetaan: yleinen asumistuki nousee 23 euroa kuukaudessa (41 miljoonaa)
- Parannetaan tuettua asumista ja erityisratkaisuja tarvitsevien ihmisten asunto-oloja (10 m).
- Parannetaan vanhuspalveluiden laatua ja hoitajamitoitusta (20 m)
- Julkisen terveydenhoidon ”viikossa hoitoon” -hoitotakuu (100 m) ja terveyskeskusmaksujen poisto (78 m)
- Puolitetaan yksityisen sairaanhoidon Kela-korvaus (säästö 75 m)
- Panostukset perusturvaan ja hyvinvointipalveluihin yhteensä **1 372** miljoonaa euroa.

vasemmisto

Oikeudenmukainen verotus

- Verojärjestelmän kykyä tasata tulo- ja varallisuuseroja on heikennetty pitkän aikaa – Sipilän hallitus vauhdittanut trendiä (veronkevennykset, tasaverot)
- Pääomatulon saajien suosiminen keskeinen eriarvoistava rakenne
- Vasemmistoliiton vaihtoehto:
  - Progressiivisuus kasvaa
  - Verotetaan enemmän varallisuutta ja ympäristöhaittoja
  - Tuloverotus kevenee useimmilla

vasemmisto

Mitä suuremmat tulot, sitä suurempi osuus (usein) pääomatuloja

- Suurilla tuloilla sekä keskimääräinen veroaste että marginaalivero voi pienentyä
- Tulonmuunto yleistä suurituloisilla
- Pääomatulojen kevyt verotus ongelma tulontasauksen ja verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta.

Bruttotulojen koostumus ylimmässä promillessa 1995–2014

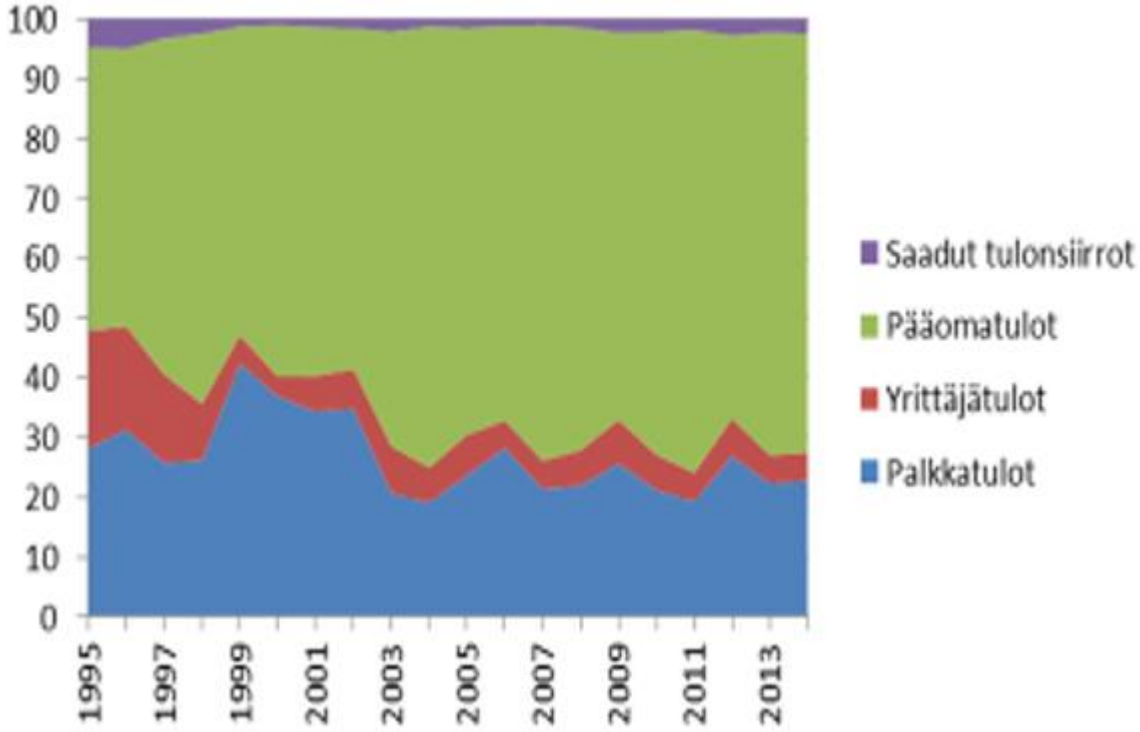

vasemmisto

Oikeudenmukainen verotus

- Tavoitteena palkka- ja pääomatulojen verotuksen harmonisointi
- Ensi vuonna korjattava listaamattomien yritysten osinkoverotus
- Kiky-sopimuksen maksumuutokset perutaan
- Tuloveroasteikkoa kiristetään hieman, ja otetaan käyttöön uusi, yli 100 000 euroa tienaavien veroluokka
- Perusvähennystä nostetaan 230 eurolla
- Suhteessa hallituksen esitykseen, kaikki paitsi suurituloisimmat hyötyvät (kuukausitulot yli 6500 e)

vasemmisto

Oikeudenmukainen verotus

- Perintö- ja lahjaveron kevennys perutaan
- Yrittäjävähennyksestä luovutaan
- Yksityisten työeläkevakuutusmaksujen verovähennysoikeus poistetaan
- Kotitalousvähennys vuoden 2016 tasolle
- Yhteisöveron nosto 22 prosenttiin
- Alv-velvollisuuden alaraja nostetaan 30 000 euroon
- Tiivistetään veropohjaa ja suitsitaan verovälttelyä
- Karsitaan ympäristölle haitallisia verotukia (yli 200 miljoonalla)

vasemmisto

Suomen hyvinvointi perustuu osaamiseen

Kaikilla on oikeus hyvään kasvatukseen ja opetukseen

- Subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus palautetaan, ryhmäkokoja pienennetään ja henkilöstömitoitusta parannetaan (25 m)
- Peruskoulujen ryhmäkokoja pienennetään, laadullista yhdenvertaisuutta parannetaan ja lähikouluperiaatetta vahvistetaan (30 m)
- Ammatillisen koulutuksen resursseja parannetaan ja uudistuksen järkevä toteutus turvataan (150 m)
- Tehdään toisen asteen opinnoista maksuttomia (85 m)

Kaikilla on oikeus hyvään kasvatukseen ja opetukseen

- Kasvatetaan yliopistojen perusrahoitusta ja palautetaan yliopistoindeksi (90 m)
- Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus + 35 m
- Vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitus + 5 m
- Panostukset kasvatukseen ja koulutukseen 420 m (opintorahan ja asumistuen parannusten kanssa yli puoli miljardia)

vasemmisto

Satsataan tutkimukseen ja kehitykseen

- Vasemmistoliiton tavoite: TKI-menot 5 % bruttokansantuotteesta, 1 % julkisrahoitteista
- Yliopistojen perusrahoitus +90 m
- Business Finlandin kautta kanavoitavat TKI-tuet +60 m
- Sektoritutkimuslaitokset + 20 m (THL, VTT, Syke, GTK)
- Panostukset yhteensä 170 miljoonaa euroa

vasemmisto

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ekologinen rakennemuutos

Tuetaan kestävää toimintaa

- Joukkoliikenteen tuki + 30 m
- Kävelyn ja pyöräilyn toimintaohjelma + 10 m
- Asunto-osakeyhtiöiden energiaremonttituki + 20 m
- Uusiutuvan energian investointituki ja energiansäästö + 22 m

vasemmisto

Verot muutoksen tukena

- Otetaan käyttöön lentovero: tulot alkuvaiheessa 100 m
- Korvaus kansallisomaisuutemme käytöstä: käyttöön louhittujen malmien arvoon perustuva kaivosvero (40m)
- 10 prosentin alv-kanta polkupyörien, kenkien, laukkujen, vaatteiden, kodin tekstiilien ja kodinkoneiden (vaikutusarvio - 5m)
- Selvitetään arvonlisäverojärjestelmän kehittämistä niin, että sillä olisi laajempi ympäristöperusteinen ohjausvaikutus.
- Valmistellaan ja otetaan käyttöön uusi elintarvikkeiden valmistevero, joka perustuu ympäristö- ja terveysvaikutuksiin
- Valmistellaan muoviveron tai laajemman ympäristöperusteisen pakkausveron käyttöönottoa.

vasemmisto

Karsitaan haitallisia tukia

- Energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden energiaveropalautukset -142,5 m
- Kaivostoiminnan sähköverokanta palautetaan entiselleen (21 m)
- Turpeen verotuki palautetaan vuoden 2014 tasolle ja siihen kytkettyä metsähakkeen tukea pienennetään vastaavasti (yhteisvaikutus 20 m)
- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuesta luovutaan. Säästövaikutus 30 miljoonaa.
- Tukia karsitaan yhteensä 214 miljoonalla
- Ilmasto- ja energiapanostukset yhteensä noin puoli miljardia euroa

vasemmisto

Parannetaan työelämää

Parannetaan työelämää

- Uudistetaan perhevapaat 6+6+6-mallilla (177 m)
- Kokeillaan työajan lyhentämistä (kokeiluun 5 m)
- Tehdään kunnollinen perustulokokeilu (20 m)
- Helpotetaan työttömien opiskelumahdollisuuksia
- Parannetaan itsensätyöllistäjien asemaa
- Mahdollistetaan vuorotteluvapaa 10 vuotta työssä olleille

vasemmisto

Laadukkaat työvoimapalvelut ja inhimillinen turva

- Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden yleisiä määrärahoja korotetaan (+ 30 m)
- Palkkatuen käyttöä tehostetaan ja kolmannen sektorin palkkatuen rajoitteesta luovutaan (+ 30 m)
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan heikennys sekä työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja muiden indeksisidonnaisten etuuksien leikkaukset perutaan.
- Luovutaan työttömyysturvan karensseista

vasemmisto

Kannetaan globaali vastuumme

- Tehdään oikeudenmukaista ilmasto-, kauppa-, investointi- ja veropolitiikkaa ja puolustetaan ihmisoikeuksia
- Nostetaan kehitysyhteistyömäärärahat pohjoismaiselle tasolla. Ensi vuonna +140 m
- Kasvatetaan pakolaiskiintiö 2500:aan (+ 17 m)
- Lisätään siviilikriisinhallinnan määrärahoja 3,6 m

vasemmisto

Prosentti taiteelle ja kulttuurille

- Valtion tuki on elintärkeää monipuoliselle ja elävälle taide- ja kulttuurikentälle
- Tarpeita mm. valtionosuusuudistuksen toimeenpaneminen, taiteilija-apurahojen sekä -eläkkeiden määrän kasvattaminen, taiteilija-allianssikokeilun käynnistäminen, hyvitysmaksun korotus, nuorison kulttuurisetelit sekä teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoitus
- Otetaan prosenttiperiaate käyttöön myös valtion budjetissa: menolisäys 100 miljoonaa

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti 2019

TASA-ARVO, SIVISTYS JA YMPÄRISTÖ

vasemmisto